

kisebb törzsanyagbeli gyarapodásokat is feldolgozott. A levéltári tájékoztató alapján elkészítette a levéltár betürendes kartoték-nyilvántartását. Segédkezett az iktató és kölcsönzési napló vezetésében, a kölcsönzések lebonyolításában és a felek kiszolgálásában. Végezte a hivatalos gépelést.

CZOBOR ALFRÉD.

III.

Hírlaposztály.

A Hírlaposztálynak adminisztratív tekintetben való önállósága óta ez volt az első teljes munkaéve. Bár az év nagyobbik részében csökkent tisztviselői létszámmal dolgoztunk s munkánk elé az évnek mind elején, mind pedig az ősz beálltától az év végéig súlyos technikai akadályok is gördültek, fennakadás a szorosabban vett folyómunka elvégzésében nem történt, sőt az adott helyzethez viszonyítva, azontúl is határozott eredményeket mutathatunk fel. Osztályunk legrangidősebb tisztviselője, dr. GORIUPP Alisz alkönyvtárnok már a múlt év októberében megkezdett tizhavi bécsi tanulmányi szabadságát folytatta s annak befejezése után, augusztus hó 1-től kezdődőleg vett részt ismét az Osztály munkájában. Az év első hét hónapjában így csak két tisztviselőre bízhattam az Osztály teendőinek ellátását, minthogy a még az előző év végén párisi tanulmányútra eltávozott dr. HEVESI András önkéntes gyakornok hazatérve, munkahelyét már el nem foglalta s pótlására új — akárcsak ideiglenes — munkaerőt nyernünk nem sikerült.

Munkavégzésünknek már említett technikai akadályai az Osztályunkat befogadó épületrész berendezésének átalakítási munkálataival függtek össze. Ezek miatt az év kezdetén is, végén is hónapokra a Széchényi Könyvtár raktártermeibe szorultunk, sőt ez utóbbiaknak egyidejű teljes feldúlása idején az is előfordult, hogy a munka rendszeres végzésére helyet átmenetileg egyáltalán nem voltunk képesek biztosítani. Ily nehéz körülmények között nyomatékosan ki kell emelnem az Osztály tisztviselőinek, nemkülönbén altisztjeinek példás odaadását, munkaszeretetét és ügybuzgalmát, mellyel — sokszor egészségük veszélyeztetése árán is — lehetővé tették, hogy az Osztály mind muzeális anyagának rendbentartásának, mind pedig a kutató közönséggel szemben fennálló kötelességének mégis megfelelhessen.

Anyagi eszközeink tekintetében az elmúlt évhez viszonyítva, határozott javulásról számolhatok be. A Nemzeti Múzeum könyvtárának az egységes adminisztráció idejéből fennálló anyagi kötelezettségei ez év

elejéig a Gazdasági Hivatal által rendeztetvén, február havától kezdődőleg a könyvtári célokra rendelkezésre bocsátott dotációnak a Hirlaposztályra eső egyharmad részét — egyhavi összeg híján — rendszeresen igénybevehettük s ily módon a havi 475 pengőnyi járandóságot tíz alkalommal felvéve, az év folyamán összesen 4750 pengő állt rendelkezésünkre. Ez összegnek túlnyomó részét az Osztályunkban immár aggasztó mennyiségűvé szaporodott bekötetlen anyag részleges csökkentésére fordítottam. Megelőző évi jelentésemben nyomatékosan reámutattam az e téren mutatkozó siralmas viszonyokra, melyek következményeiért szinte már felelősséget se lehetett vállalni. Akkor 6—8 száz kötetben jelöltem meg azt a minimumot, amennyit az úgyszólva naponta igényelt anyagból haladéktalanul be kellene kötetnünk. Örömmel jelentem, hogy ezt a számot legalább is megközelítve, a legsürgősebb anyagból az év folyamán házi könyvkötészetünkkel 516 kötetnek bekötését elvégeztettem, erre fordítván a rendelkezésünkre álló összegnek csaknem kétharmad részét. A dotáció fennmaradt hányadát, összesen 1256,33 pengőt Osztályunk anyagának gyarapítására fordítottam, részben külföldi folyóiratoknak folytatólagos megrendelése, részben pedig hiányaink pótlására szolgáló köteteknek vagy egyes számoknak megvásárlása útján.

Osztályunk anyagának különböző forrásokból való *gyarapodása* az év folyamán számszerinti kimutatásban a következő képet mutatja:

1. kötelezpéldányok útján szereztünk 52.123 számot,
2. ajándék útján 160 kötetet, 19 évfolyamot és 9 számot,
3. vétel útján 18 kötetet és 1 számot,
4. áttétel útján 1 kötetet és 13 számot s végül
5. csere útján két évfolyamot.

Ajándékozás útján az Osztályban nagyobb mérvű gyarapodás nem történt, mindazonáltal e forrásból is sikerült olyan anyaghoz jutnunk, mely a nálunk őrzött sorozatok egyes hiányainak pótlására alkalmas. Ajándékaikkal az év folyamán a következők gazdagították gyűjteményünket: BALÁZSOVICH Z., BALOGH Sándor, KRISCH Jenő, DOBAY Ferenc, ERDŐSI Emil, FORGÁCS Gyula, Gazdák Biztosító Szövetkezete, HIMFI Géza, HÓMAN Bálint, Kaposvári Plébániai Hivatal, KISS György, KOVÁCS Sándor, CSIKI Ernő, M. kir. Külügyminisztérium, MIKLÓS Károly, PÁNCÉL József, Pécsi Új Lap kiadóhivatala, M. kir. Postatakarékpénztár, RÓNA Lajos, STEINECKER Ferenc, UHLÁR Béla, SIKABONYI Antal és 39 különböző lap szerkesztősége.

Az Osztály *újszűvelőinek munkássága* az év folyamán következőképpen oszlott meg:

Dr. GORIUPP Alisz alkönyvtárnok július hó 31-ig tanulmányi szabadságon Bécsben tartózkodott. Aug.-dec. folyamán átvett 4182 szám kötelespéldányt, naplózott 55 tételt, írt 26 nyilvántartási lapot, átszámolt 91 tétel hírlapot, beszámolt 25 köt. hírlapot. A kolligátumok feldolgozásából összesen 545 drbot végzett el, ezekről 85 új cédulát, 153 kartotéklapot és 99 utalólapot írt, 206 drbot pedig régi cédulákra vezetett rá. GÁSPÁR Margit társaságában kiválogatta és elhelyezte a megszűnt anyagot, ebből beszámolt 2066 köt. hírlapot. Ugyancsak Gáspár Margittal résztvett a katalógus összeolvasásában.

Dr. GÁSPÁR Margit alkönyvtárnok rendezte az 1929 előtti kötetlen hírlap- és folyóiratanyagot. A megállapított hiányok kiegészítése végett 170 kéréslapot írt az illetékes szerkesztőkhöz és kiadókhöz. Ez anyagból 1670 köt. hírlapot borítékolt, ugyanannyi köt. hírlapot cédulázott (ebből 270 köt. hírlapot az új cédulakatalógusra vezetett), 9000 köt. külföldi és megszállterületi hírlapszámot rendezett és osztott be 83 kartonborításba. Megcédulázott 60 köt. megszállterületi hírlapot, újonnan cédulázta az 1929/30-ban bekötött 227 köt. hírlapot. Beszámolt 700 köt. hírlapot 640 tételben s beosztotta ezek céduláit és kartotéklapjait. Kartotéklapokat írt 688 újonnan megindult lapról. Az új anyagból megcédulázott 620 köt. hírlapot. A II. sz. növedéknaplóba bevezetett 71 tételt. A helyrajzi katalógusból másolt 1645 tételt. GORIUPP Alisz társaságában kiválogatta és elhelyezte a megszűnt anyagot és kikereste az ehhez tartozó cédulákat. Két héten át GORIUPP Alisszal együtt, majd újabb két hétig egyedül összeolvasta a katalógust.

Dr. PARÁDI Lászlóné könyvtári főtiszt az évnegyed folyamán átvett 47.927 kötelespéldányként érkezett hírlapszámot. Írt 221 ideiglenes cédulát és 503 reklamáló levelezőlapot. Naplózott 1033 tételszám alatt ugyanannyi kötet 1929 és 1930 évi hírlapot, ebből kötésre készített 629 kötetet. Cédulázott és borítékolásra előkészített 324 kötet hírlapot. Rendezte a püspöki körlevelekből az 1925—1929 évek közé eső anyagot. Rendezte a Hírlaposztály irattárát és az ügydarabokat átirta az új iktatókönyvbe. Ezenkívül cédulázta a beérkező külföldi hírlapokat, vezette a hírlapkölcsonzést és végezte az Osztály gépirásos, titkári és egyéb adminisztrációs munkáit.

Használat: A) Helyben: 4679 esetben 12.244 kötet. B) Kölcsonzés: 281 esetben 568 kötet és 276 füzet.

RÉDEY TIVADAR.